

Motion till riksdagen 2005/06:U286

av Cecilia Wigström m.fl. (fp)

Kina

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Bakgrund.....	3
4	Kina, Hongkong, Singapore och Taiwan – kinesiska vägar mot demokrati	5
5	Folkrepubliken Kina.....	7
5.1	Kina och WTO	8
5.2	Kina och mänskliga rättigheter.....	9
5.3	Hongkong.....	10
6	Kinas autonoma områden – Tibet och Xinjiang.....	11
6.1	Tibet	12
6.2	Xinjiang.....	13
7	Singapore	14
8	Taiwan.....	14
8.1	Kina och Taiwan	16
8.2	Sverige, EU och Taiwan.....	16
8.3	Ett Kina – Kina, Taiwan och FN	16
8.4	Taiwan och WHO.....	17

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inte häva EU:s vapenembargo mot Folkrepubliken Kina.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att taiwanesiska medborgare i ledande ställning bör beviljas besöksvisum till både hela EU och Sverige och att hänsyn till Pekingregimen inte får stå i vägen för detta.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Kina måste förmås tillämpa hela det internationella regelverket gällande mänskliga fri- och rättigheter liksom att införliva det i sin dagliga rättstillämpning.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU kraftfullt måste fördöma tillämpningen och verkställanden av dödsstraffet i Kina.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU har ett stort ansvar för att FN:s auktoritet hävdas när det gäller tillsynen av respekten för de mänskliga rättigheterna.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Folkpartiet ämnar stödja Tibets strävanden efter självbestämmande i den händelse det tibetanska folket i framtiden väljer att förklara sin självständighet.
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Beijingregimen skall upprätthålla respekt för de mänskliga rättigheterna samt skapa förutsättningar att vårda och utveckla kulturella och religiösa särdrag utan hot och förföljelser i Tibet och Xinjiang.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige och EU gentemot den kinesiska maktledningen entydigt måste fördöma all kinesisk maktpolitik mot Taiwan.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige på olika sätt bör utveckla sina politiska förbindelser med Taiwan.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Sverige inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bör verka för att Taiwan ges en plats i FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suveräna, och under tiden verka för att Taiwan ges observatörsplats i FN.
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att Taiwans folk själva skall ges möjligheten att avgöra sin framtid genom demokratiska val.
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att EU och USA skall utforma en gemensam Kinapolitik.
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs i avsnittet om Taiwan och WHO, inklusive betydelsen av att alla världens stater ingår i gemensamma ansträngningar mot pandemi och ohälsa.

”Ingenting skulle mer gagna freden och friheten i världen än om kommunistregimen i Kina ersattes av ett demokratiskt styre.”.

(Lars Leijonborg, Folkpartiet liberalernas landsmöte, 19 augusti 2005).

3 Bakgrund

På Himmelska fridens port vid Himmelska fridens torg i Beijing hänger fortfarande ett porträtt av Mao Zedong, ledaren för den kommunistiska kinesiska revolutionen. Det var där han under mottot ”Kina har rest sig” den 1 oktober 1949 utropade Folkrepubliken Kina. Det var på Himmelska fridens torg som den kinesiska folkarmén den 4 juni 1989 på order av den dåvarande ledaren Deng Xiaoping krossade den manifestation för demokrati i Kina som tiotusentals studenter från Beijing och andra delar av Folkrepubliken inlett efter den avsatte reformvänlige partiledaren Hu Yaobangs bortgång.

Maos porträtt hänger kvar också sedan den s.k. fjärde generationens ledare i Kina under ledning av Hu Jintao tagit över alla maktpositioner efter Jiang Zemin. Hu handplockades som kommande ledare för Folkrepubliken Kina av Deng Xiaoping på samma sätt som Jiang Zemin 1989 handplockades att efterträda den reformvänlige Zhao Ziyang, som avsattes för sitt motstånd mot att militärt krossa studentmanifestationerna.

När Zhao Ziyang i december 2004 avled efter att ända sedan sommaren 1989 ha suttit i husarrest konstaterade den nya partiledningen att Zhao 1989 gjort sig skyldig till allvarliga fel. Med detta demonstrerade Hu Jintao och den fjärde generationen kommunistledare i Beijing att de mer än femton år efter den blodiga massakern solidariserar sig med arkitekterna bakom denna. Det går en röd tråd från Mao Zedong över Deng Xiaoping och Jiang Zemin till Hu Jintao. Därför hänger porträttet av Mao kvar över Himmelska fridens port i Beijing.

I sin internationella bästsäljare ”Mao, the unknown story” gör författarna Jung Chang och Jon Halliday upp med de otaliga myterna om Mao både i Kina och i den övriga världen. I sin brutala strävan att uppnå och behålla sin position som Folkrepubliken Kinas diktator skydde Mao inga medel. Enligt författarna har Mao 70 miljoner kinesers liv på sitt samvete.

Så länge Maos arvtagare inte gör upp med detta blodiga arv, framstår också de återkommande av den nuvarande ledningen inspirerade upploppen riktade mot Japans blodiga och grymma övergrepp i Kina under 30- och 40-talen – senast under våren 2005 – som ett uttryck för just den bristande folkliga legitimitet de kommunistiska ledarna i Förbjudna staden besitter. En allvarlig och ärlig uppgörelse med Folkrepublikens mörka förflutna är inte möjlig utan att dessa ersätts av ett demokratiskt styre i Kina.

Den exempellösa ekonomiska tillväxt som präglar Kina alltsedan grunderna för den ekonomiska politiken lades om av Deng Xiaoping 1979, har utgjort förutsättningen för Kinas snabba modernisering och en snabb höjning av levnadsstandarden för betydande delar av de 1,2 miljarder kineser som bor i

Fel! Okänt namn på

Folkrepubliken. Samtidigt har den snabba ekonomiska tillväxten lett till betydande spänningar mellan stad och land, mellan medelklass och landsbygdens proletariat liksom till allvarliga påfrestningar på Kinas miljö och natur. Trots den kommunistiska ledningens auktoritära kontroll ökar antalet lokala sammandrabbningar mellan upprörda medborgare och den allestädes närvarande ordningsmakten lavinartat.

I takt med den snabba ekonomiska tillväxten äger en lika exempellös militär upprustning rum i Kina. Försvarsbudgeten för 2005 uppges öka med 12,6 procent, vilket är sjuttonde året i rad med ökning av försvarsbudgeten på minst 10 procent. Den högljudda och hotfulla retoriken mot demokratin Taiwan – senast i samband med folkkongressens beslut i mars 2005 om den s.k. antisecessionslagen om tillstånd för folkarmén att gå till anfall mot ett Taiwan som förklarar sig formellt självständigt – ackompanjeras av en massiv militär upprustning av de mest moderna vapensystemen till fastlandsprovinserna mitt emot Taiwan. Antalet kortdistansmissiler riktade mot Taiwan uppgår nu till ca 700 och ökar med ungefär 100 om året.

En militär konflikt med Taiwan skulle direkt beröra USA:s närvaro i Osta-sien och riskera en militär upptrappning med USA, som trots sin en-Kina-politik känner ett stort ansvar för att frågan om Taiwans förhållande till Kina ska hanteras med fredliga medel. USA och Japan uttalade i våras gemensamt sin oro över utvecklingen mellan Kina och Taiwan. Det visar att Japan liksom de flesta andra stater i regionen känner en betydande oro över Kinas snabba utveckling till en militär stormakt i regionen. Japans bekymmer över nordkoreanska intrång i japanska vatten och lufrum har nu kompletterats med bekymmer över intrång av kinesiska ubåtar i japanska vatten. Bekymren förstärks av de utbredda antijapanska kravaller runt om i Kina i våras.

Kinas öppna motstånd mot Japans kandidatur till en plats som ständig medlem i FN:s säkerhetsråd liksom Kinas skyddsling Pakistans öppna motstånd till Indiens motsvarande kandidatur visar på Kinas strävan mot en ensam stormaktsposition i Asien. En strävan som väcker stark oro i stora delar av Asien.

Tre år efter den förra partikongressen tycks den nya generationens ledare sitta stabilt vid makten. Till formen karaktäriseras politiken av en öppnare stil. Kina spelar också en tydligare roll i internationella sammanhang, t.ex. vid det senaste G 8-mötet inom ramen för sitt WTO-medlemskap. Samtidigt vidmakthåller man en till innehållet obrottsligt traditionell betoning av partiets centrala maktutövning liksom en orubblig linje gentemot Taiwan och Hongkong liksom mot olikänkande och självständiga rörelser som falungong. Det kinesiska greppet över Tibet och Xinjiang befästs alltmer genom omfattande infrastrukturinvesteringar och fortsatt inflyttning av Han-kineser.

Det kinesiska kommunistpartiets nästa partikongress äger rum hösten 2007 – ett år före de olympiska sommarspelen i Beijing, men också ett halvår före nästa presidentval på Taiwan. Sedan Hu Jintao hösten 2004 övertog ordförandeskapet i den centrala militärkommissionen från Jiang Zemin, tycks den nya generationen ha tagit över rodret med fast hand. Hittills har inget visats som tyder på att den nya ledningen har vare sig viljan eller förmågan till en omsvängning i maktfullkomligheten i fråga om demokrati och mänskliga rättig-

heter i Kina och de autonoma områdena Tibet och Xinjiang eller till Hongkong och Taiwan.

EU:s förhållande till Kina men därigenom också till det övriga Asien har det senaste året präglats av Frankrikes, Tysklands och Italiens strävan att häva EU:s vapenembargo mot Kina – infört som en reaktion mot massakern på Himmelska fridens torg i juni 1989. Förutom att ett hävande av vapenembargot skulle innebära en viktig prestigevinst för Beijing, skulle det innebära att Kina skulle kunna komma i åtnjutande av värdefull och känslig högteknologi för bl.a. militärt bruk.

Diskussionen om hävandet av EU:s vapenembargo har skjutits på framtiden. Dock menar vi att EU:s oförmåga att se farorna med att europeisk högteknologi skulle kunna komma till militär användning mot inte bara demokratin på Taiwan utan också mot USA och kanske rentav Japan är uppseendeväckande. Utan påtagliga och stabila steg mot demokrati, respekt för mänskliga rättigheter och en villkorlös fredlig hantering av Taiwanfrågan vore ett hävande av EU:s vapenembargo mot Kina fullständigt ansvarslost. Ett hävande av vapenembargot skulle i Beijing bara tolkas som svaghet och ett tecken på att fortsatt omedgörlighet i frågor om demokrati och mänskliga rättigheter i Kina, Hongkong och Taiwan är riskfritt.

4 Kina, Hongkong, Singapore och Taiwan – kinesiska vägar mot demokrati

I september 2004 gick Hongkongs väljare under rekordhögt valdeltagande till val av sin lagstiftande församling – Legco. Valsystemet i Hongkong har betecknats som ett val där väljarna bara får välja oppositionen, medan ledarna i Beijing väljer regeringen. Årsdagarna 2003 och 2004 av Storbritanniens ”återlämnande” av den förra kronkolonin Hongkong till Kina strömmade i storleksordningen en halv miljon av Hongkongs sju miljoner människor ut på gatorna i överväldigande demonstrationer mot Beijings försök att via sin handplockade ”regeringschef” Tung Chee-hwa ytterligare inskränka de medborgerliga rättigheterna i linje med vad som sedan kommunisternas maktövertagande 1949 gäller för de 1,2 miljarder kinesiska medborgare som lever i Folkrepubliken Kina. När Beijing i början av 2005 lät Tung Chee-hwa avgå för att ersättas av Donald Tsang demonstrerades tydligt att Hongkongs ledare väljs i Beijing och inte i Hongkong.

En klar majoritet av Hongkongs väljare har vid varje val sedan ”återföreningen” röstat på partier och kandidater som förespråkar demokrati i Hongkong. Det valsystem som Kinas ledning gjort klart ska fortsätta att gälla ger emellertid Beijing fortsatt möjlighet att styra Hongkong efter eget val. De förhoppningar om en förändring som knutits till år 2007 – tio år efter ”återföreningen” – har nu grusats av folkkongressens beslut i mars 2005. I modellen ”ett land – två system” tillåts inte folket välja sina egna ledare, vare sig i Kina eller i Hongkong. Signalen till de 23 miljoner som lever på Taiwan, världens första och enda demokrati i den kinesiska världen, är entydig. Lika

Fel! Okänt namn på

lite som valet av Kinas nya ledare för tre år sedan har det kinesiska folket någonsin tidigare under de flertusenåriga kinesiska rikena tillfrågats om sin mening.

I Singapore, en vital knutpunkt för internationell sjöfart och finansmetropol i Sydostasien som dragit nytta av att Hongkong tappat i attraktionskraft efter "återlämnandet" 1997, är den överväldigande delen av befolkningen också kinesisk. Till skillnad från folkrepubliken har Singapore alltid varit utpräglat kapitalistiskt. Den politiska kulturen är dock sedan statens tillblivelse strängt auktoritär. I praktiken härskar ett enpartistyre, där den forne premiärministern Lee Kuan Yew styr bakom kulisserna som patriark i samma tradition som Deng Xiaoping gjorde i Beijing, sedan han dragit sig tillbaka från den officiella makten. Under 2004 tog Lees äldste son Lee Hsien Loong i bästa dynastiska stil över som formell ledare i Singapore.

Är då demokrati, folkstyre och respekt för mänskliga rättigheter otänkbart i den kinesiska kultursfären? Beijing, Hongkong och Singapore ger förvisso alla på var sitt sätt anledning till djup pessimism. Det senaste halvannat decenniums politiska utveckling på Taiwan – den fjärde av världens kinesiska stater – ger däremot anledning till en lika stark optimism, och inte bara för den kinesiska delen av världen utan också för det traditionellt starkt auktoritära Asien som helhet. Demokrati är lika naturligt och eftersträvansvärt för människor i Asien och i den kinesiska kultursfären som på andra håll i världen.

Efter årtionden som militär enpartistat, länge styrd av diktatorn Chiang Kai-Shek med hjälp av krigslagar, började enpartistaten vittra sönder mot slutet av 80-talet. Det av Chiang och hans 1949 till Taiwan flyktade fastlandskinesiska kolleger styrda regeringspartiet Kuomintang (KMT) utmanades av det liberala oppositionspartiet Democratic Progressive Party (DPP), som i de första relativt fria valen i början av 90-talet snabbt vann runt 30 % av rösterna på Taiwan. 1995 vann DPP:s kandidat Chen Shui-bian den viktiga borgmästarposten i huvudstaden Taipeh. KMT vann 1998 tillbaka borgmästarposten genom Ma Ing-jeou.

I det andra direkt folkvalda presidentvalet år 2000 besegrades KMT av Chen Shui-bian, som installerades som ny president den 20 maj 2000. Vid parlamentsvalen i december 2001 blev DPP Taiwans största parti. Presidentvalet i mars 2004 blev en rysare, där president Chen till slut lyckades bli omvald med minsta möjliga marginal. Att den politiska polariseringen är stark på Taiwan efter årtionden av krigslagar och drakoniskt förtryck av oppositionen är inte så konstigt. Den taiwanesiska demokratis mognad manifesterades i att valutgången i mars 2004 ändå hanterades i fredliga och konstitutionella former. Det utgör en fullständig lektion i hur ett auktoritärt och militärt enpartistyre kan övergå i demokrati och genomgripande maktskifte under helt fredliga och konstitutionella former. Detta har skett på mindre än femton år i Asien och inom den kinesiska kultursfären.

5 Folkrepubliken Kina

Folkrepubliken Kina är världens folkrikaste stat och dessutom världens största diktatur. Den kommunistiska enpartiregimen i Beijing slår fortfarande till med brutal hårdhet mot varje antydan till politiskt missnöje eller protester. Ett hos oss välbekant exempel är de fortsatta övergreppen mot och den omfattande förföljelsen av falungong-rörelsen – också utanför Kinas gränser. Det är ett av många exempel på att regimen inte tolererar något uttryck som den inte har full kontroll över. Likaså utövar regimen i Beijing ytterst sträng kontroll och förtryck av ursprungsfolken i de båda av Beijingkontrollerade icke-kinesiska provinserna Tibet och Xinjiang, där s.k. Han-kineser (Kinas majoritetsfolk) numera efter omfattande invandring också utgör majoritet.

Det finns som ovan anförts ännu inga tydliga tecken på att den nya generationen ledare i Kinas kommunistiska parti kommer att resultera i större politiska och/eller ekonomiska förändringar på sikt. Varken Hu Jintao och Wen Jiabao eller det garde av ledare de omges med, som alla handplockats av och därmed är lojala mot den i politiska avseenden ytterst stelbenta och dogmatiska tradition som präglat eran Jiang Zemin, har signalerat några öppningar. Föga i Hus karriär, som t.ex. hans tid i ledningen i Tibet, tyder på någon påtaglig politisk reformvilja. Därtill är säkert det kommunistiska styret i Kina alltför korruperat och utan folklig legitimitet.

Också över den nya ledningsgenerationen vilar skuggorna från den 4 juni 1989 fortsatt tungt. Först och främst därför att de omfattande övergreppen mot oppositionella över hela Kina har lämnat en öppen varböld i det kinesiska samhället. Fortfarande sitter många fängslade efter summariska politiska rättegångar för sina aktiviteter 1989. Också inom kommunistpartiet finns det öppna sår kvar hos anhängare till den avsatte generalsekreteraren Zhao Ziyang.

Vid Zhaos bortgång i december 2004 öppnades en möjlighet för partiet att på något sätt söka försoning med dem som drabbades under 1989 och åren därefter. Denna fråga har blockerat den politiska ledningen. Mycket talar för att viljan och förmågan till en uppgörelse med det förflutna är nyckeln till den dörr som skulle öppna för en politisk reformering av det kinesiska samhället i demokratisk riktning. Partiets uttalande inför begravningen av Zhao om att denne gjort sig skyldig till allvarliga fel 1989 visar att läsningsarna består också hos Deng Xiaopings och Jiang Zemins arvtagare.

De väldiga ekonomiska, sociala och miljömässiga problem som bara växer i omfattning i Kina står förmodligen redan utanför de styrandes kontroll. Partiets kontroll och folkliga legitimitet är mycket svaga i det kinesiska samhället, även om tillslagen mot oppositionella kan vara ytterst brutala. Den omsorgsfulla maktbalans som utformats när den nya ledningen utsetts gör inte heller att det finns särskilt stor anledning att förvänta sig att den skulle vara kapabel till de nödvändiga politiska och ekonomiska reformer som krävs för det framtida Kina.

Kina har sedan Deng Xiaoping i slutet av 70-talet lanserade sina ”Fyra moderniseringar” – där demokratiska reformer inte ingick – genomgått en historisk ekonomisk utveckling. Fördelningen av det ökande ekonomiska

Fel! Okänt namn på

välståndet har emellertid varit ytterst ojämn, där en nyrik klass blivit väldigt rik, och regionalt obalanserat. De största metropolerna och kustregionerna har gått ekonomiskt snabbt fram medan de västra provinserna lever kvar i ofta djup fattigdom.

Ett växande folkligt missnöje med de sociala spänningarna orsakade av den snabba ekonomiska utvecklingen och urbaniseringen och illegala massinvandringen från landsbygden till städerna visar på de enorma och oroväckande baksidorna av de i väst många gånger övervärderade ekonomiska framstegen i Kina. Tillsammans med politiska och kulturella missnöjesyttringar kan det snabbt tända den gnista som tänder en prairiebrand som Mao talade om. Det förklarar den känslighet med vilken dagens kinesiska ledare slår till mot varje okontrollerad folklig opinionsyttring, där den brutala förföljelsen av falungong är mest påtaglig.

Trots otaliga centralt lanserade kampanjer mot politisk och ekonomisk korruption, ofta ackompanjerade av drakoniskt utmätta straff, tycks varken vilja eller förmåga finnas att ta itu med den utbredda korruption som sträcker sig ända till de högsta ledarna och deras närmaste. Detta visade sig t.o.m. vid valet av medlemmar till de högsta organen vid partikongressen inklusive politbyråns ständiga utskott. Sammantaget utgör detta grunden för den alltmer försvagade auktoritet och legitimitet som den politiska ledningen i Beijing förfogar över. Den brutala maktutövningen är inte ett tecken på styrka utan på en allt större svaghet. I längden kan inte en ökad konsumtion köpa folkets lydnad.

Världens två mest folkrika stater – Kina och Indien – står idag för två mycket olika men framgångsrika ekonomiska tillväxtmodeller. Skillnaden ligger i de politiska system inom vilka tillväxten äger rum. Båda fick sina nuvarande politiska system i slutet av 1940-talet – Indiens självständighet utropades av Jawharal Nehru i oktober 1947 medan Mao utropade Folkrepubliken Kina i oktober 1949. Indien är sedan dess världens till folkmängden största demokrati med flerpartisystem och en fri och kritisk press. Trots yttre krig och oroligheter och mord på två premiärministrar äger konstitutionella och fredliga maktväxlingar rum – senast våren 2004. I Kina – världens största diktatur – äger maktväxlingarna rum i slutna salar i Förbjudna stadens palats. Trots likheterna i ekonomiska framgångar talar mycket för att den indiska demokratin är Kinas auktoritära system helt överlägsen, när det gäller att hantera kommande kriser i den ekonomiska och sociala utvecklingen. Det torde också vara det främsta skälet till att ledarna i Beijing inte är beredda att släppa ett ögonblick av sin totala kontroll över att inget sker som inte den har godkänt.

5.1 Kina och WTO

Folkrepubliken Kinas inträde i WTO är det senaste decenniets viktigaste bidrag till Kinas fortsatta integration i världssamfundet och dess regelverk. Taiwans samtidiga WTO-medlemskap medför att Beijing och Taipei fått ett naturligt internationellt forum att mötas och samtala. WTO-medlemskapet

kommer att vara av stor betydelse också för Kinas miljardbefolkning men kommer också inledningsvis att ackompanjeras av svåra omställningar med stora konsekvenser för människor som drabbas av strukturella omställningar av den kinesiska ekonomin. Det finns anledning till betydande oro för hur den kinesiska ledningen kan hantera dessa omställningar och påfrestningar för enskilda människor och hela regioner.

Kinas inträde i WTO är dock ett mycket viktigt exempel på att Kinas interna utveckling och dess relationer till omvärlden bäst hanteras genom att Kina alltmer integreras i världssamfundet och dess regelverk. Inte minst Kinas små och traditionellt av Kinas storlek och interna oro hotade grannar ser detta som den enda konstruktiva strategin. Men just integrationen i internationellt samarbete och internationella regelverk får inte innebära att Kinas demokratibrister och övergrepp på mänskliga rättigheter mäts med en annan måttstock än andra aktörer på den internationella arenan. Undfallenhet och tyst diplomati kan ge Kinas allt svagare ledare intryck av att omvärlden inte mäter Kina och dess handlingar på samma sätt som andra mäts.

Mot bakgrund av den betydelse vi tillmäter det regelverk som Kina förväntas följa t.ex. som medlem av WTO är det synnerligen olyckligt med den reaktion som EU givit uttryck för inför den växande lågprisimporten av textilvaror från Kina. Konsumenterna i Europa har rätt att kräva att få ta del av de lägre priser som en ökad frihandel leder till. Hela tanken med såväl EU som WTO är att bidra till en öppen och fri handel. Gammal unken protektionism i ett antal EU-stater tvingade fram nya kvotuppgörelser till konsumenternas nackdel, men framför allt sände den mycket olyckliga signaler till ledarna i Beijing om hur Europas ledare ser på hur man följer internationella regelverk.

5.2 Kina och mänskliga rättigheter

Kina måste förmås att anta hela det internationella regelverket gällande mänskliga fri- och rättigheter liksom att införliva det i den dagliga rättstillämpningen på hemmaplan. Kinas storlek får inte innebära att dess brott tystas ned medan små perifera stater som Nordkorea, Libyen och Burma hängs ut som de förtjäna. Oförmågan att i de årliga förhandlingarna inom FN:s kommission för de mänskliga rättigheterna (UNCHR) påtala Kinas brott mot mänskliga rättigheter ifrågasätter hela FN-systemets hantering av de internationella konventionerna om mänskliga rättigheter. EU:s val sedan 1999 av en s.k. konstruktiv dialog med Kina om demokrati och mänskliga rättigheter har hittills visat på ytterst blygsamma resultat.

Kina tillämpar dödsstraff och är det land i världen som verkställer flest dödsstraff varje år. Detta är helt oacceptabelt och måste av såväl Sverige som EU fördömas kraftfullt. Kinas s.k. ettbarnspolitik är i sig ett brott mot mänskliga rättigheter. Den som bryter mot förbudet att skaffa fler än ett barn straffas i regel hårt genom böter eller fängelse. Det finns även uppgifter om att såväl kvinnor som män misshandlas av polis, för att de brutit mot ettbarnspolitiken. Denna har dessutom visat sig fungera dåligt, och effekterna för att komma till

Fel! Okänt namn på

rätta med överbefolkningen har blivit mindre än myndigheterna räknat med. Även på detta område slår myndigheterna till mot minsta protest, vilket visats den gångna sommaren. Den blinde bonden Chen Guangcheng hindrades från att träffa de ansvariga i Beijing och sattes i husarrest för sina protester mot tvångsaborter och tvångssterilisering.

Sverige och EU har här ett stort ansvar för att FN:s auktoritet inte ytterligare undergrävs när det gäller tillsynen av respekten för de mänskliga rättigheterna. Kinas medlemskap i WTO liksom de kommande olympiska sommarspelen 2008 innebär att utrymmet för arrogant kinesisk maktpolitik borde minska – det är ett ansvar för den fria världen att påtala detta när helst regimen i Beijing tycks glömma det. Men det förutsätter att den demokratiska delen av omvärlden tar sitt ansvar och inte försjunkar i tyst diplomati.

5.3 Hongkong

Utan att fråga Hongkongs då sex miljoner huvudsakligen kinesiska invånare beslutade Storbritannien på 1980-talet att ”återlämna” den gamla kronkolonin till Folkrepubliken Kina. Det skedde inom ramen för formeln ”ett land – två system” och skulle garantera Hongkongs befolkning fortsatt frihet. Möjligen hade det någon betydelse att överenskommelsen slöts när omvärlden bländades av Dengs öppnande mot omvärlden och modernisering av Kina. Mer sannolikt är det att London på sedvanligt sätt aldrig har frågat sig vad invånarna i gamla kolonier kan ha för rätt och rättigheter.

Inför ”återlämnandet” av Hongkong 1997 valde Beijing att ersätta den folkvalda församlingen i Hongkong med en handplockad lydförsamling. Hongkongs regeringschef – Chief Executive Tung Chee-hwa – handplockades likaså av Beijing. Trots att Hongkongs befolkning vid de följande återkommande valen till den lagstiftande församlingen Legco i Hongkongs speciella administrativa region sedan 1998 givit ett klart stöd åt de demokratiska krafterna och givit dem flertalet av de direktvalda mandat, har Hongkongs Basic Law givit Beijing en betryggande majoritet i Legco genom att de flesta mandat ej utses av folket.

När Tung Chee-hwa den 24 mars 2002 ”omvaldes” till Chief Executive för Hongkong utan att Hongkongs befolkning tillfrågats, var detta bara ett uttryck för att ledarna i Beijing då fortfarande hade fortsatt förtroende för honom och de näringslivskretsar i Hongkong som han representerar – kanske framför allt för att han inte hade någon egen agenda för sin tjänsteutövning. På samma sätt fick inte invånarna i Hongkong tillfälle att uttrycka sin mening om vem som ska styra Hongkong när Tung i början av 2005 avgick och ersattes med Donald Tsang.

Vid valen till den lagstiftande församlingen Legco i september 2004 fick Hongkongs väljare utse hälften av ledamöterna i öppna direkta val. En majoritet av dessa tillföll den demokratiska oppositionen. Men ledarna i Beijing utesluter varje öppning mot en verklig demokratisering av Hongkong. Inte heller efter 2007 kommer Beijing att tillåta medborgarna i Hongkong att välja sin politiska ledning. Utvecklingen i Hongkong efter ”återlämnandet” 1997

talat sitt tydliga språk om den verkliga innebörden av Beijings erbjudande till Taiwan om ”ett land – två system”. Det är nog ingen tillfällighet att Beijing gentemot Taiwan numera använder en annan terminologi för att den gamla nu blivit så misskrediterad.

Den forna brittiska enklaven Hongkong var länge en öppen stad som blomstrade i många bemärkelser. Inför ”återlämnandet” lovade Kina att respektera Hongkongs särskilda ställning. Under de sista tio åren av brittiskt styre skedde en utveckling mot alltmer av direkt folklig medverkan i Hongkongs styre. Sedan ”återföreningen” 1998 pekar alla tecken mot att de av Beijing utsedda ledarna i Hongkong alltmer fogar sig efter vad Beijing önskar.

Efter ett par år påbörjades på Beijings initiativ till att införliva en artikel 23 mot bl.a. förräderi och undergrävande verksamhet i Hongkongs Basic Law. Det innebär s.k. anti-subversionslagar, som på känt manér från folkrepubliken ska hålla all opposition i Hongkong i Herrans tukt och förmaning. Framstående journalister med världsrenommé som Kinakännare och -rapportörer har sedan 1997 successivt tvingats lämna ledande Hongkongmedier. Beijings järngrepp om Hongkong bara tilltar.

Massdemonstrationerna i Hongkong – de ojämförligt största sedan en miljon Hongkongbor i juni 1989 demonstrerade mot massakern på Himmelska fridens torg – ledde till att frågan om artikel 23 sköts på en obestämd framtid. Efter det att demokratiförespråkarna på nytt misslyckats att vinna majoritet i Legco hösten 2004 har ledningen på nytt börjat tala om behovet av artikel 23. Det som kunde ses som en seger för demokratin i Hongkong kan vid närmare betraktande visa sig komma att vara ett värdefullt argument för de hårdföra motståndarna i Beijing mot varje försök till politiska reformer i Kina. Utvecklingen i Hongkong liksom på Taiwan är den yttersta testen på om den nya ledningen i Beijing verkligen innebär en politisk förnyelse.

6 Kinas autonoma områden – Tibet och Xinjiang

Dagens Kina är ett resultat av en ofta dramatisk historisk expansion under vilken stora områden med icke-kinesisk befolkning införlivats under Beijings kontroll. I officiell kinesisk ideologi – kommunistisk såväl som nationalistisk – är det en nationell plikt att slå vakt om varje tum av det Kina som därmed uppnåtts. Frågan illustrerades på ett för många skrämmande tydligt sätt i den uppmärksammade filmen ”Hero” av Kinas kanske främste nutida filmregissör Zhang Yimou.

Det är i detta perspektiv man ska se den kollektiva förödmjukelse som kineser upplevde och fortfarande upplever sig ha utstått under omvärldens agerande i Kina under de två senaste århundradena. Det är inte minst i det perspektivet man ska se den fullständigt kompromisslösa synen på Taiwanfrågan, som onekligen har ett mycket starkt folkligt stöd – ett resultat av generationer av närmast fundamentalistisk nationalistisk indoktrinering. Det är

Fel! Okänt namn på

samma indoktrinering som våren 2005 på nytt utlöste omfattande anti-japanska kravaller runt om i Kina som protest mot de japanska övergreppen före och under andra världskriget.

I framför allt två av de historiskt erövrade områdena med egen icke-kinesisk ursprungsbefolkning med en helt egen inhemska religion eller islam – Tibet och Xinjiang i västra Kina – reses krav på självbestämmande. Problemet för regionernas ursprungsbefolkning är att det kinesiska inslaget hela tiden ökar, vilket sker i närmast organiserad form. Beijing har sedan länge bedrivit samma inflyttningsspolitik som t.ex. Moskva i de baltiska republikerna och Jakarta i den indonesiska övärlden länge bedrev för att majoritetsbefolkningen skulle få demografisk övervikt och därmed kontroll i annekterade territorier med egen ursprungsbefolkning. Därmed försämras långsamt förutsättningarna för självständighet.

6.1 Tibet

Tibets andlige ledare, Nobels fredspristagare, Dalai lama tvingades 1959 lämna Potalapalatset i Tibets huvudstad Lhasa för att sedan dess befinna sig i landsflykt undan den kinesiska ockupationsmakten. Sin exilregering leder han från Dharamsala i Indien. Den kinesiska ockupationen fullbordades effektivt med hjälp av massinflyttning, militär kontroll och förtryck samt massiva investeringar som ska knyta Tibet till resten av den kinesiska ekonomin och infrastrukturen.

Förtrycket av oppositionella fortsätter. I det beryktade Drapchifängelset sitter Tibets politiska fångar med drakoniskt långa fängelsestraff. En av dem, den buddhistiska nunnan Ngawang Sangdrol, arresterades 13 år gammal i augusti 1990 för att hon och andra nunnor från klostret Garu deltog i en fredlig demonstration mot den kinesiska ockupationen. Hon skulle ha frigivits tidigast 2011, vid 34 års ålder efter att ha tillbringat tjugo år i kinesiskt fängelse, men frigavs till slut av medicinska skäl för något år sedan. Hon är bara en av ett mycket stort antal politiska fångar som visar på den brutala kinesiska förtryckarregimen och dess bristande legitimitet. På samma sätt bryts otaliga oppositionella ned av tortyr och nedbrytande fängelsevillkor, för att knäcka deras motstånd och avskräcka nya oppositionella.

De sista åren har inofficiella samtal ägt rum mellan företrädare för Dalai lama och den kinesiska regimen. Dalai lamas personlige representant gavs på nytt tillfälle att besöka Tibet och på nytt frigavs några politiska fångar som en gest av good-will av de nyckfulla ledarna i Beijing. Bland annat frigavs buddhistnunnan Phuntsog Nyidrol ett år innan hennes 17-åriga fängelsestraff för att bl.a. ha spelat in sånger om Tibet och Dalai lama löpte ut. Vad dessa samtal går ut på är fortsatt höljt i dunkel. Är det ett seriöst försök från ledarna i Beijing att låsa upp decenniernas dödläge eller bara ett försök att döva den internationella opinionen för Tibets sak? Det finns ingen anledning att förvänta sig en lösning av Tibetfrågan, om inte ledarna i Beijing är beredda att gå Dalai Lama till mötes i hans krav på långtgående autonomi för Tibet.

Folkpartiet ämnar stödja Tibets strävanden efter självbestämmande i den händelse det tibetanska folket i framtiden väljer att förklara sin självständighet.

6.2 Xinjiang

Den ursprungligen av turkspråkalande muslimska uigurer befolkade Xinjiangprovinsen annekterades 1759 av den kinesiska Qingdynastin. Uigurererna talar idag om sitt land som Östturkestan. Uigurerernas krav på självständighet har ackompanjerats av upprepade revoltförsök, som dock alla slagits ned. Denna kamp för självständighet ingår i den Oscarbelönade filmen "Crouching Tiger – Hidden Dragon" av den främste nutida taiwanesiske filmregissören Ang Lee.

Under den kinesiska oredan utropades en egen regering i Xinjiang dels 1931–1934 dels 1944–49. 1949 utgjordes Xinjiangs befolkning till 90 % av uigurer. Av dagens befolkning på 18 miljoner är färre än hälften uigurer, som en följd av den styrda invandringen av Han-kineser. Idag lever cirka en miljon uigurer i exil världen över.

Xinjiang är av stor strategisk och ekonomisk betydelse för Kina. I Taklimakanöknen finns Kinas största olje- och gasreserver. Kina söker utländskt kapital för att bygga erforderliga pipelines. I Xinjiang produceras en tredjedel av Kinas bomull. I Lop Nor i Taklimakanöknen har Kina haft sitt testområde för kärnvapen. Det nukleära nedfallet har skapat stora föroreningar av mark och grundvatten som drabbat lokalbefolkningen hårt. Till detta kommer att Xinjiangs strategiska läge i Centralasien är en utmärkt bas för Kinas aktiviteter i denna känsliga region.

Under det senaste året har de kinesiska myndigheterna vid upprepade tillfällen slagit till mot oppositionella uigurer i Xinjiang. Dödsdomar och långvariga fängelsestraff utdöms efter ofta ytterst summariska rättegångar mot vad myndigheterna valt att kalla "terrorister". Ett uppmärksammat fall är Rebiya Kadeer – framträdande förespråkare för de uiguriska kvinnornas rättigheter och grundare av "Tusen mödrars rörelse" – som i en hemlig rättegång år 2000 dömdes till åtta års fängelse för att ha skickat tidningar till sin make – en tidigare politisk fånge – som befann sig utomlands. Till saken hör att Kadeer från början försökte påverka systemet inifrån – hon var t.ex. delegat till Nationella folkkongressen. I början av 2005 frigavs Kadeer efter amerikanska påtryckningar och befinner sig nu i exil i USA. Liksom i det egentliga Kina är makthavarna rigoröst misstänksamma och ingriper kompromisslöst mot allt som inte är under deras kontroll.

I spåren efter 11 september har Kina valt att göra gemensam sak med USA:s kamp mot internationell terrorism. Ett motiv för det är att liksom Moskva beträffande Tjetjenien kunna få världssamfundets acceptans för att ge Kina fria händer i sin kamp mot det man kallar terrorism i Xinjiang. En ytterligare aspekt på detta är Kinas strävan att få de centralasiatiska staterna att upphöra att ge oppositionella från Xinjiang en tillflyktsort i grannländerna.

Fel! Okänt namn på

Beijing bör uppmanas att ge Tibet och Xinjiang långtgående självbestämmande, upprätthålla respekt för mänskliga rättigheter samt skapa förutsättningar att vårda och utveckla kulturella och religiösa särdrag utan att riskera hot eller förföljelser.

7 Singapore

Inte heller i Lee Kuan Yews Singapore tilläts något fritt demokratiskt spelrum. Censur och självcensur slår vakt om den höga välfärdsstandard som Singapores ekonomiska framgång skänkt dess invånare. Internationella medier som vågar kritiskt granska den politiska situationen i Singapore får snabbt klart för sig att deras närvaro och publikationer inte är önskvärda. Under 2004 säkerställdes att makten i Singapore går från far till son, då Lees äldste son Lee Hisen Loong tog över som stadsstatens formelle ledare. Liksom efter generationsskiftet i Kina är det för tidigt att uttala sig om en till det yttre mer modern ledargeneration kommer att tillåta den allra minsta spricka i det allsmäktiga maktutövandet i Singapore.

Varje utslag av demokratisk opposition i Singapore övervakas och utsätts för förtryck. Vid behov fängslas oppositionspolitiker i flera år utan rättegång – ibland för fiktiva småbrott, då Singapores författning förbjuder straffade och bötfällda medborgare från att någonsin kandidera till ett politiskt ämbete. Personlig konkurs är ett annat sätt att hindra oppositionella från att någonsin kunna ställa upp i val. Generalsekreteraren i Singapores Demokratiska Parti, Chee Soon Juan, fälldes häromåret av en domstol utan rättegång för förtal av premiärministern då Chee kritiserat statens stora lån till Suhartoregimen.

8 Taiwan

Taiwan var länge en militär enpartistat under Chiang Kai-sheks välde. I slutet av 80-talet påbörjades tillsammans med en snabb ekonomisk och social utveckling också en politisk demokratisering. Flerpartisystem, allmänna fria val, allmänna presidentval och så till slut i mars 2000 valdes oppositionens kandidat Chen Shui-bien till ny president på Taiwan. För första gången i den kinesiska kultursfären genomfördes ett maktskifte genom fredliga, fria och demokratiska val. Taiwan utgör idag ett exempel för resten av Asien på en modern och blomstrande demokrati.

Efter de kinesiska ledarnas ytterst hotfulla utfall mot Taiwan om DPP:s kandidat Chen Shui-bin skulle väljas till president i mars 2000, stabiliserades relationerna över Taiwansundet på en låg nivå. Ingenting tyder emellertid på att någon ny eller reformerad Taiwanpolitik skulle vara på väg. Mycket talar för att Beijing satt sitt hopp till att Chen inte skulle lyckas bli omvald som president 2004. Beijing har i detta avseende visat stort intresse för att under tiden utveckla sina relationer till både taiwanesiska affärsmän och till den nya

Fel! Okänt namn på

taiwanesiska oppositionen – Chiang Kai-sheks gamla regeringsparti. Chens seger i presidentvalet i mars 2004 tycks på nytt ha fått ledningen i Beijing att höja tonläget i konflikten över Taiwansundet.

Taiwan klarade Asienkrisen i slutet av 1990-talet bättre än sina grannar, som t.ex. Sydkorea. Den nya administrationen i Taipei försvagades av den ekonomiska recession som drabbade Taiwan som en följd av minskad export till främst USA och Japan och av den internationella nedgången inom IT-sektorn, vilket slog mycket hårt mot den taiwanesiska ekonomin. Den inrikespolitiska splittringen sedan presidentvalet 2000 med DPP i regeringsställning medan det gamla regeringspartiet KMT fortfarande hade majoritet i parlamentet, låste alla försök att vidta kraftfulla åtgärder för att stärka den ekonomiska utvecklingen. Många förslag till ekonomiska reformer har stoppats i parlamentet. Först det senaste året har en ekonomisk återhämtning ägt rum.

I mars 2004 gick Taiwan till sitt tredje val av president i allmänna val. Chen Shui-bian ställde upp till omval och mötte en enad front bestående av de båda mindre lyckosamma motkandidaterna från presidentvalet 2000 Lien Chan och James Soong – denna gång på samma valsedel. Efter en mycket hätsk valkampanj lyckades Chen vinna valet med minsta möjliga marginal. Valet innebar att Chen ökade sin andel av väljarkåren från 40 % år 2000 till drygt 50 % år 2004. I parlamentsvalet i december 2004 misslyckades DPP med att för första gången få egen majoritet men befäste sin plats som största parti på Taiwan. För ledarna i Beijing innebär det ett svårsmält faktum att väljarna på Taiwan i val efter val i allt högre grad demonstrerar att de vill göra sina egna val.

Omvalet av Chen tycks ha fått ledarna i Beijing att ändra strategi och nu öppet bidra till splittring av opinionen på Taiwan. Redan i presidentvalet 2004 var det tydligt att ledande taiwanesiska affärskretsar med betydande ekonomiska intressen på fastlandet engagerade sig mot omval av Chen. Våren 2005 gavs först Lien Chan och därefter James Soong tillåtelse att besöka fastlandet för första gången sedan 1949. Detta kontrasterar skarpt mot Beijings vägran till varje kontakt med den demokratiskt valda ledningen på Taiwan. Vid presidentvalet 2008 kommer inte Chen Shui-bian att kunna ställa upp på nytt. KMT har redan ställt sig bakom borgmästaren i Taipeh Ma Ing-jeou, mannen som 1998 slog ut Chen i borgmästarvalet. Även Ma markerar nu en mer samarbetsvänlig linje gentemot fastlandet.

President Chen har liksom sin företrädare Lee Teng-hui tvekat om att öppna direktförbindelser med Kina. 2003 flög för första gången sedan 1949 ett taiwanesiskt civilflygplan med affärsmän från Taiwan till Shanghai, om än med ett mellanstopp i Hongkong. Samtidigt har president Chen mycket tydligt markerat att Taiwan är en självständig nation på andra sidan Taiwansundet i förhållande till Kina. Händelseutvecklingen i Hongkong har förstärkt den misstro de flesta på Taiwan har emot Beijings löften om ”en stat – två system” inför ett eventuellt ”återförenande”.

Fel! Okänt namn på

8.1 Kina och Taiwan

All kinesisk maktpolitik och hot mot Taiwan måste fördömas klart och tydligt eftersom det är i strid med folkrätten och den internationella säkerheten i FN-stadgans mening, oavsett om Taiwan entydigt vunnit internationellt erkännande eller inte. Varje antydning om att Beijing kan komma att använda väpnat våld eller utpressning för att uppnå sina mål om att införliva Taiwan måste avvisas. Medborgarna på Taiwan avgör själva om de vill bli en del av Folkrepubliken eller fortsätta leva sitt eget liv. Sverige och EU måste göra detta helt entydigt gentemot den kinesiska statsledningen. Förenta staterna och dess krigsmakt är i praktiken den yttersta garanten för Taiwans oberoende och demokrati.

8.2 Sverige, EU och Taiwan

Sverige bör på olika sätt utveckla sina förbindelser med Taiwan. Taiwans representationskontor i Stockholm bör ges diplomatisk skattefrihet. Den svenska representationen i Taipei bör förstärkas politiskt. Representationen visade sig vara ytterst värdefull för att tillvarata de omfattande svenska intressena i Taiwan i samband med den stora jordbävningkatastrofen i september 1999. Sverige bör inom EU medverka till att EU upprättar ett informationskontor i Taipei.

Det är i detta sammanhang upprörande att EU-ländernas regeringar, inklusive den svenska, vägrar att utfärda besöksvisum för taiwanesiska medborgare i ledande ställning, samtidigt som företrädare för världens största diktatur besöker Sverige på löpande band. Varje hänvisning till EU-regler är absurd, då sådana inte kan ha tillkommit och upprätthålls utan Sveriges delaktighet och tillstyrkan. Invånare från demokratiska Taiwan ska inte vägras inresa i Sverige och EU-länderna av hänsyn till EU-ländernas och Sveriges förbindelser med diktaturen i Peking.

Liberala Internationalen tilldelade år 2001 Taiwans president Chen Shui-bian sitt frihetspris. För första gången gick priset till en frihetskämpe som visserligen hade rätt att lämna sitt land för att ta emot priset men som inte fick resa in i det land – Danmark – där priset skulle ha utdelats. Till slut kunde Chens maka – förlamad sedan ett politiskt attentat under Chiang Kai-Shek-systemets sista år – i rullstol hämta priset åt sin make vid en ceremoni i Europaparlamentet i Strasbourg. Att även Sverige tillämpar denna skammens politik visade sig när Folkpartiets ledare Lars Leijonborg våren 2002 ville inbjuda Chen Shui-bian som huvudtalare vid Folkpartiets 100-årsjubileum. Detta är en fortsatt skamfläck för EU!

8.3 Ett Kina – Kina, Taiwan och FN

Folkrepubliken Kinas anspråk på att företräda ett och hela Kina i förhållandet till Asiens mest lovande demokrati Taiwan tar sig ständigt ytterst arroganta

och aggressiva uttryck. Den militära uppladdningen i havsområdet mellan fastlandet och Taiwan inför presidentvalen i mars 1996 saknade motstycke internationellt liksom hotelserna inför presidentvalet i mars 2000. Omvärldens beslut i samband med att Folkrepubliken övertog Taiwans plats i FN:s säkerhetsråd uppfattas av Peking som ett erkännande av att regimen där fått världssamfundets godkännande på att vara den legitima företrädaren för ett och ett enda Kina.

När omvärlden 1971 genom generalförsamlingens resolution 2758 bytte ut Republiken Kina (Taiwan) mot Folkrepubliken Kina som ständig medlem i FN:s säkerhetsråd, var det ett naturligt uttryck för vilka världens stormakter, dessutom kärnvapeninnehavare, faktiskt var och är. Att Taiwan ställdes utanför FN:s medlemskara berodde däremot på att varken Peking eller Taipei kunde acceptera mer än en företrädare för Kina i FN:s medlemskrets. Detta accepterades av ett realpolitiskt världssamfund.

Frågan om människor av kinesiskt ursprung önskar leva i en eller flera statsbildningar kan bara avgöras av dessa människor i fria och demokratiska former. Även om principen om ett Kina lever vidare, kan den aldrig med någon automatik ge regimen i Peking något slags ensamföreträdarrätt. Det saknar den varje demokratisk legitimitet för. Om och när folken i Kina och i Taiwan önskar återförenas kan det endast ske genom att de båda folken i fria och demokratiska former tar ställning för detta. På den punkten måste världssamfundet också vara entydigt.

FN ska bestå av företrädare för världens alla stater. Tyvärr tvingas vi acceptera att alla stater inte är demokratiska och att deras företrädare därför inte alltid har demokratisk legitimitet. Det kan emellertid inte vara acceptabelt att en stabil de facto-statsbildning med demokratiskt styre och legitimitet ställs utanför världssamfundet. Taiwan hör hemma också i FN:s gemenskap.

På grund av Kinas hot om militärt angrepp och omvärldens uppmaning till Taiwan att därför avstå från formell självständighet är fullt FN-medlemskap tills vidare inte möjligt. Inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik bör Sverige verka för att Taiwan ges en plats i FN, under förutsättning att Taiwans folk väljer att förklara sig suveränt, och under tiden verka för att Taiwan omgående ges observatörsplats i FN. Vidare bör Taiwans folk ges möjligheten att själv avgöra sin framtid genom demokratiska val.

8.4 Taiwan och WHO

Kina har även stoppat Taiwans försök att få en plats i världshälsoorganet WHO, trots att detta FN-organ inte bara har självständiga stater i sin skara. De senaste årens händelser i Ost- och Sydostasien med sars och fågelinfluensa visar på betydelsen av att alla världens stater ingår i de gemensamma ansträngningarna mot pandemier och ohälsa. Taiwan skulle dessutom kunna lämna värdefulla både medicinska och ekonomiska bidrag till såväl WHO:s som andra humanitära FN-organs ansträngningar mot fattigdom, svält och sjukdomar. Beijings hårdnackade motstånd mot Taiwans plats i WHO betalas i värsta fall dyrt av sjuka och fattiga människor i tredje världen. Lika oaccep-

Fel! Okänt namn på

tabelt är de repressalier som Beijing tvingar olika FN-organ att vidta mot olika inte bara officiella företrädare från Taiwan utan också journalister.

De ytterst olyckliga turerna kring hävandet av EU:s vapenembargo mot Kina har visat på såväl riskerna för att Kina ska få tillgång till känslig högteknologi i sina fortsatta militära rustningar som konsekvenserna av detta för EU:s relationer till USA och dess allierade i Asien. Europa och USA bör därför samordna sin politik gentemot Kina och i dialog utforma en gemensam politik i Kinafrågan.

Stockholm den 4 oktober 2005

Cecilia Wigström (fp)

Birgitta Ohlsson (fp)

Allan Widman (fp)

Nina Lundström (fp)

Cecilia Wikström (fp)

Gabriel Romanus (fp)